

Alfabetul Derivativelor: A de la arună

de Razvan Tudor

Legenda spune, că acum 2000 de ani, Thales din Milet ar fi cumpărat prima opțiune de tip call. (O opțiune de tip call cumpărată îți dă dreptul dar nu și obligația să cumperi, la scadență, activul de bază la prețul negociat inițial.) Cum s-a întâmplat? Filosoful grec era perceput de comunitatea în care trăia ca fiind puțin cu capul în nori. Această perioadă din istoria filosofiei s-a caracterizat însă și prin faptul că marea majoritatea a filosofilor aveau cunoștințe temeinice din domenii colaterale: astronomie, numerologie, zoologie etc. Excepție nu făcea nici Thales, ale cărui cunoștințe astronomice, deși lipsite de apreciere pe parcursul vieții, și-au găsit recunoașterea ulterioară. Așa se face că Thales a prezis într-un an că producția de mășline va înregistra o recoltă bogată. Aparențele contraziceau prognoza filosofului fapt pentru care nimeni nu i-a dat crezare. Ceea ce s-a întâmplat, a fost faptul că Thales s-a dus și a arvunit presele de mășline din regiunea lui la prețuri de nimic. Toată lumea s-a uitat compătimitor și l-a luat în derâdere, dar producția din acel an s-a dovedit a fi una record. Prin urmare, câștigurile pe care Thales le-a încasat ca urmare a faptului că el controla toate presele de mășline din regiune au fost uriașe. Putem spune că avem de-a face cu prima exercitare fericită a unui contract cu opțiuni din istoria instrumentelor financiare derivate. Prima exercitare, în care s-a înregistrat și primul risc de neplată este menționată în Biblie în cartea Genezei. Urmărind aceste povești, am putea ajunge curând și noi la concluzia lui Blaga: "Creația s-a terminat în ziua a șasea!"

Privind retrospectiv însă și țăranul român a cumpărat contracte cu opțiuni cu ghiotura. Ringul bursier era iarmarocul sau talciocul, prima plătită era arvuna, iar pecetluirea contractului de către cumpărător și vânzător se făcea cu adălmășul de rigoare. Cine asigura serviciile de clearing? Nimeni, și nu era cazul, de cele mai multe ori buna credință prima pentru acest tip de piață OTC.

Mecanismul de funcționare al contractului cu opțiuni poate fi identificat și astăzi în foarte multe domenii economice: începând cu achiziționarea unui bilet de autobuz și continuând cu încheierea unei polițe de asigurare tradiționale. În oricare dintre situații, principiile de funcționare au în vedere plata unei sume asimilată "primei" și dreptul ulterior dar nu și obligația de a efectua o călătorie cu autobuzul sau de a încasa o sumă asigurată dacă evenimentul nedorit s-a produs.

Nu insist asupra diferențelor, pentru că acest demers de a identifica rădăcinile contractelor cu opțiuni și modul în care funcționează aceste mecanisme în viața de zi cu zi are un singur scop: demistificarea instrumentelor financiare derivate și cu precădere a contractelor cu opțiuni. Dacă discursul financiar contemporan are tendința de a se acoperi în sensuri pe care numai neologismele le mai pot explica, retorica cotidiană nu iese din cele 2000 de cuvinte utilizate curent de potențialii investitori. Printre acestea se numără și cuvântul arvună.

Prin urmare dacă long call, short put, Black and Scholes, straddle, stragle vă sună prea exotic și totul vi se prea complicat ar trebui să luați în considerare ceea ce se spune despre Wall Street: "Este locul în care unii oameni vin cu Rolce Royce-ul să ceară sfatul altora care se întorc seara acasă cu metrul." Alegerea vă aparține!

Acest articol a fost publicat in revista Bani Nostri in perioada 2003-2004